

Никола, а бре Николчу,
 Та ми дај устра чикика,
 Да си јабљка разрежъ,
 Да си устата расквасъ.
 Николчу брѣкна в'джобови,
 Извади устра чекика
 Чи ѥ на Донка пудади
 И Донка пуе чикика;
 Ни си јабљка разриаза,
 Нај са в'сърдцету прубоди.
 Николчу пуе чикика
 И тој се в'сърдце прубоди,
 Ачи на Донка думаши:
 Лижи, Донки ле, да лижимъ
 Тѣи ни'и било писано;
 Писану и орасину;
 Нека се мама насади
 Сѣе снаха, сѣе Николица
 Шкиала ѥ'и маика, зела ѥ'и!

Майчинъ плачь на двѣ влюбени млади.

II.

Либихъ сѣ—лжгахъ сѣ
 Дур две млади глупави,
 Сѣе сивда са либихъ
 Ут сивда са умрѣли;
 Мумата са прустрѣли
 Пѣк момѣкѣт издѣхна.
 На мумата маика ѣ
 Жалну-милну плачаше:
 „Широк гроба купаѣи

На идно ги упеѣи
 В' идин гроб ги гудети“!
 На мумѣкѣт маика му,
 Гулиамата душманка,
 Пустата никаѣлка,
 Каѣилъ ни е станѣла,
 Жалну-милну плачаше:
 Кесин гроб купаѣи
 Ду два гроба наспориѣкъ
 На идно ги упеѣи
 Наспориѣкъ ги гудети“!
 Ду два гроба купаѣи
 На идно ги упели,
 Наспориѣкъ ги гудили.
 На мумата на гробѣт
 Тѣика елѣ израслу.
 На мумѣкѣт на гробѣт
 Зилен ѣвор израслу,
 Корени си сведуха
 Вѣрхови си сплетуха.
 На мумата маика ѣ
 Сутру-вечаръ хогѣиши
 Корени имъ заравѣа
 Вѣрхуви им приплита;
 На мумѣкѣт маика му,
 Гулиамата душманка,
 Пустата никаѣлка,
 Сутру-вечеръ хогѣиши
 Корени им разравѣа
 Вѣрхови им расплята

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ ПРЕГЛЕДЪ

НА

нашата математическа литература

отъ самото ѣ начало до края на 1886 година.

сѣставилъ

Н. Начовъ,

учитель при дѣрж. практ. земледѣлско училище въ Садово.

(Продълженне).

В. АЛГЕБРИ.

*1. Начални алгебрически уроци. Преведени отъ Х. Д. Ваклидовъ и печатани съ ѣждивението на П. Кисимова въ Търново. Издание първо. Цариградъ—Галата. Книгопечатницѣтѣ на Д. Панкова. 1859. 8°. стр. 160.

Въ тая алгебра е употрѣбена кириллицата за означение математическитѣ величини.

*2. Практическа Алгебра за ученици отъ сръд-

ни училища. Написани на английскій отъ В. Гринлифъ а преведена отъ Ивана А. Тонджаровъ; книжарница на Христа Г. Дановъ и с-ѣе въ Пловдивъ, Русчюкъ, Велесъ. 1868. Въ Виѣнѣ у книгопечати Л. Соммеровѣ 8° г. стр. 198. Цѣна 15 гроша.

И въ неѣ е употрѣбена кириллицата, вмѣсто латиницата, за означение математическитѣ величини.

Въ поврѣменното списание „читалнице“, годи-

на четвърта. Цариградъ, 1874. стр. стр. 22—27 (број 1), 51—58 (број 2). 87—91 (број 3) и 120—128 (број 4) Г. Кырковъ (изъ Николаевъ) наирогранно критикува тая алгебра. Въ заключение най-послѣ той казва: 1 Въ прѣводѣтѣ на Тонджорова не сѣществва никоя послѣдователностъ въ изложението на математическитѣ истини; 2. Колкото за езикѣт на практичск. Алгебра той се отличава съ забѣлѣжителнѣ неточностъ и неправилностъ; 3. Въ прѣводѣтѣ на г. Тонджорова нѣма обща терминология, а колкото ѥ има представлява таквасъ вариация, която на всѣка стѣпка бѣрка ученика; 4. По своя исклучителенъ практицизмъ и сухостъ рѣчений учебникъ не сѣотвѣтствува на нашитѣ училища; 5. Отъ фактическа страна въ прѣводѣтѣ се сѣрѣчатъ доста невѣрности и противорѣчия; 6. Преводѣтѣ е оклоцатенъ и осакатенъ съ изхвърганието изъ него на нѣкои статии и съ оставание въ текѣтѣт на нѣкои други, които си нѣмамъ мѣстото; 7. Външнѣи видъ на изданието е не сѣвѣмъ удоволствителенъ. Цѣна 15 гроша; 8. Често такива безъ сѣображине преведени и издадени книги, разгледвани въ педагогическо отношение, принисатъ по-вече вреда, нежали полза. По тѣзи главни причини, казва критикѣт, прѣводѣтѣ на г. Тонджорова „Практическа Алгебра,“ не може да служи ни като рѣководство, ни като полезно пособие при преподаванието на Алгебрата въ нашитѣ сръдни общеобразователни училища.

*3. Алгебра, сѣставилъ Василъ К. Васильевъ, учитель по математиката и физиката въ Софийското военно училище. Часть първа. София. Скоропечатница на Я. С. Ковачевъ. 1879. 8°, стр. 136. Цѣна 2 1/2 франка.

Тая е първата алгебра слѣдъ освобождението ни и първа оригинална на езика ни, защото казанитѣ двѣ сѣ преводи. Тя веднага бѣ въведена като учебникъ въ много училища и биде употрѣбена съ голѣма полза.—При всичко че авторѣт извѣстѣваше въ предговорѣт на тая алгебра, втората часть и до днесъ не е още излѣзла.

Тя до 1883 год. има вече второ издание. Тѣй:

*Алгебра, сѣставилъ Василъ К. Васильевъ, учитель по математиката и физиката въ Софийското военно на Н. Височество училище. Часть първа. Второ издание, София. Книгопечатница Янко С. Ковачевъ и с-ѣе. 1883. стр. 153, 8°. Цѣна 2 лева. Намира се за проданъ въ книгопродавницата на Б. П. Др. „Промышление“.

*4. Начална Алгебра за четворокласни общински училища и за дѣвическитѣ гимназии. Сѣставилъ В. П. Золотовъ. Издание и печатъ на Христо Г. Дановъ. Пловдивъ. 8°. стр. 132. Цѣна 2 лева. Първо издание. 1883.

*5. Начална Алгебра за дѣвическитѣ гимназии. „ИСКРА“ год. II. бр. 4.

ани и трикласнитѣ, народни училища. Сѣставилъ П. Икономовъ; първо издание.

С. ГЕОМЕТРИИ.

Въ български книжници отъ 1858 г. книжка 14 та има извѣстено на коричката, че се намира подъ печатъ Геометрия прѣводъ отъ французскій отъ Хр. Д. Ваклидова, но подобна геометрия не можахъ да намѣря излѣзла отъ печатъ.

*1. Начални познания отъ Геометриѣ. приложенъ въ общежитието. Отъ В. Груевъ. 1867. г. Отъ книжарницѣтѣ на Хр. Г. Дановъ и С-ѣе въ Пловдивъ, Русчюкъ, Велесъ. 8°. стр. 72 съ 78 чѣртежи (фигури). Въ Виѣнѣ у книгопечати. Л. Соммерова. Цѣна 5 гр.

Въ нѣкои списѣци се сѣрѣча Геометрия отъ Г. Груевъ, сѣщо: страници, цѣна и година. Тя е сѣзната казана геометрия, само че имената се бѣркатъ. Г-нъ Г. Груевъ не е сѣчинявалъ геометрия, а братъ му Веселинъ (Харитонъ) Груевъ.

*2. Геометрия, праволинейна тригонометрия и статика. Сѣставена отъ Ж. Ф. Оливие (спорядъ начялата на прочоѣтѣт математици Лаклайла, Босюта, Безута, Лакроа, Франкиора, Шюисанта и пр.), а прѣведена и издадена отъ Н. Марковъ. Руссе. Въ печатницѣтѣ на Дунавскѣтѣ областъ. 1871. 8°. стр. 216 (заедно съ спомоществувателитѣ) и 6 таблици съ 193 + 49 фигури отдѣлно отъ текѣта. Цѣна 21 гр.

*3. Кратка елементарна Геометрия (сѣкратеніе отъ елементарнѣтѣ геометриѣ на А. Давыдовъ.) Прѣвѣслъ и сѣкратилъ Ив. Н. Гюзелевъ. Въ Прага у книгопечатница Гинекъ Милиткѣи и Новакъ. 1873. Първо издание. стр. 159. 8°, съ 177 чѣрт. въ текѣта. Цѣна 10 1/2 гроша.

До освобождението ни, тя бѣше единичката геометрия, която бѣше въведена въ нашитѣ двукласни и трикласни училища.

*Тя вече има второ издание преработено и допълнено съ 239 фигури. 1883. 8°. стр. 252. цѣна 3 л. Издание и печатъ Христо Г. Дановъ въ Пловдивъ.

*4. Първоначална Геометрия, Чѣртание и Рисувание за градскитѣ трикласни училища и първитѣ классове на реалнитѣ училища и гимназии. Прѣработилъ (по 16 то издание отъ Д-ра Мочника). Г. Д. Караджовъ. Одобрена отъ Дирекцията на Народното Просвѣщение за учебникъ въ първитѣ классове на сръднитѣ училища. Пловдивъ. Издание и печатъ на Христо Г. Дановъ. 1882. 8 . стр. 192 съ 223 чѣртежи въ текѣта. Цѣна 2 фр. и 50 сант.

Тя до 1884 год. има три издания. Тѣй: *Второ издание, стереотипно, сѣщѣи печатъ и издание. 1883. Цѣна 2 1/2 лева.

*Трето издание е преработено. Сжщия печат и издание. 1884 8°. Стр. 176 съ 210 обр. въ текста. Въ това издание сж станжли важни промѣнения въ отношение къмъ распределение материята: материята по главитѣ на планиметрията и стереометрията е отдѣлена, понятията за перспектива сж изоставени, фигуритѣ сж ксилографирани и многото типографически погрѣшки, които се срѣщатъ въ първитѣ двѣ издания, сж поправени. По този начинъ учебникътъ е станхль по-приложимъ на программитѣ у нашенско и спорѣдъ развитието на ученицитѣ, за които е предназначень.

Въ списанието „Наука“, година I, книжка VIII отъ Ноемврий, 1881 год. стр. стр. 676 и 677 критикътъ съ радостъ бърза да извѣсти на почитаемата публика за появието на настоящата книга и казва, че езикътъ на книгата е отличень, съдържанието ѝ — богато и педагогически изложено, названията на терминитѣ — доста удручени, дефинициитѣ — кратки, ясни и точни, доказателствата на теоремитѣ — извършени по единъ ясенъ начинъ, като е избѣгнхята абстрактността и най-послѣ, критикътъ сърадва Г. Каралжова за сполучливий му трудъ.

Тая геометрия е първата слѣдъ освобождението ни. Отъ самото ѝ появение дори и до днесъ тя е била употребявана въ долнитѣ классове на гимназиитѣ и на народнитѣ училища на по-вечето мѣста въ Южна-България.

*5. Стереометрия за горнитѣ классове на реалнитѣ и гимназиални училища. Написалъ Антонъ В. Шоурекъ, прѣподавателъ на математиката въ Областната Реална Гимназия въ Пловдивъ. Одобрена отъ Дирекцията на Народното Просвѣщение за употребление въ горнитѣ классове на гимназиитѣ съ Н-о 1196 отъ 19-й Май 1883 г. Съ 116 чъртежа (въ текста). Пловдивъ издание и печатъ на Хр. Г. Дановъ. 1883. Първо издание. Цѣна 2 лъва. 8°. стр. 123.

На края ѝ има приложено едно българско-френско терминологическо словарче на стереометрията.

Въ периодическото списание: „Журналъ Элементарной математики“ издаваемый В. П. Ермаковымъ, профессоромъ Императорскаго университета св. Владимира и пр. Томъ второй. Н-о 15. Киевъ 1886 г., като се извѣстява за появието на тая стереометрия и на тригонометрията и логаритмически таблици (все отъ г-на А. В. Шоурека), за които по-послѣ ще спомѣнх, е казано: „Ако би било възможно по учебницитѣ да се сжди за преподаванието, то би трѣбвало да дойдемъ до заключение, че преподаванието на математиката въ българскитѣ гимназии се намира въ цвѣтущо положение. По съдържанието и изложението тия учебници сж много по-добри отъ много учебници на руский езикъ. Външний видъ на изданието и чъртежитѣ сж доста хубави. Ако ли ни позволи об-

емьтъ на журнала, то ний ще се опитаеме да запознаемъ нашитѣ читатели съ нѣкои най-важни мѣста на тия учебници.

Тоже въ чехското периодическо списание „Časopis pro pěstování matematiky a fyziky“, ročník XIII, 1884, v Praze стр. 156 е казано: „Считаме, за приятна длъжностъ да извѣстимъ, че съотечественникътъ ни профес. А. В. Шоурекъ въ Пловдивъ е издалъ за българскитѣ срѣдни училища стереометрия, за която бихме забѣлжкли сжщото, което бѣхме вече казали за неговата тригонометрия. Както въ тригонометрията, тѣй и въ стереометрията му намираме примѣрна систематична послѣдователностъ и достойно възрѣние къмъ най-новитѣ изслѣдвания по този предметъ“. (Виждъ по-послѣ въ отд. Е казаното за тригонометрията.

Подобно и отъ професоръ I. Kolbe въ списанието Zeitschrift für Realschulwesen, год. XI брой 6, стр. 373 е направена една кратка рецензия на тая книга.

Отраднo явление въ нашата бѣдна математическа литература е появието на споменхтитѣ учебници на господина А. В. Шоурека. Съ тѣхъ се подпхля една чувствителна празнота и се удовлетворява една въпиюща нужда. Тѣ сж единичкитѣ по математиката и едни отъ малкото число учебници за горнитѣ классове на реалнитѣ ни и классически гимназии. Не е извѣстно защо до сега не излѣзе, както се очакваше и както се слушаше, че била готова за печатъ и планиметрията, тѣй че и двѣтѣ (съ споменхтата горѣ стереометрия) ще съставляватъ една пхлна геометрия, каквато до сега още нѣмаме на българскый езикъ. Всичкитѣ съчинения на Г-на Шоурека се отличаватъ по своя добръ начинъ на изложение и по своята богата пхлнота.

*6. Начално запознавание съ Геометрията и чъртанието за първоначалнитѣ народни училища. Съставилъ А. Тодорановъ. Издава акционерното книжарско дружество „Развитие“ въ г. В. Търново. Търново. 1883. стр. 52. Цѣна 40 стотинки.

То до 1886 год. е имало вече 3-то издание.

*Геометрия съ геометрическо чъртание за долнитѣ классове на срѣдни училища. Книга I. Съ 97 чъртежи извхтрѣ. Съставилъ А. Тодорановъ. Трето издание прѣработено. Издава книгопродавницата на Н. П. Недѣлковичъ и др. въ Търново. 1886. Търново; Скоропечатница на К. Тулешковъ. стр. 48. 8°. Цѣна 50 стот.

*7. Геометрия и чъртание (Начално запознавание) за основнитѣ ни народни училища. Съставилъ А. Тодорановъ. Четвърто издание, съ 71 чърт. въ текста. Издава книгопродавницата на Н. П. Недѣлковичъ и др. въ Търново. 1885 г. В. Търново. Скоропечати. на К. Тулешковъ. 8° стр. 64. Цѣна 60 ст. (първо издание кога?)

*8. Сжщо. книга II (назначена за II и III классове (335 чъртежи извхтрѣ). Трето издание прѣработено. Сжщия печатъ и издание. 1886. 8°. стр. 254. Цѣна 2 л. 50 ст. (първо издание кога?)

*9. Геометрическо чъртание, съставилъ Н. П. Печавевъ. Одобрено като ръководство за военнитѣ гимназии отъ главното управление на Военно-учебнитѣ заведѣния — въ Россия. Прѣвелъ и издава В. Т. Донковъ. Варна. Печатница на Христо Н. Войниковъ и с-ие 1885. 8°, стр. 117 + XXXVI таблици съ 261 чърт. Цѣна 2 1/2.

*10 Геометрия за държавнитѣ дѣвически гимназии, трикласнитѣ народни училища и за долнитѣ классове на държавнитѣ мъжки гимназии. Съставилъ П. Икономовъ. Книга първа. Издава книгопродавницата на Тодоровъ и Христова. Търново 1885. Съ 126 чърт. 8°. Стр. 132. Цѣна 1 левъ и 20 стот. г. В. Търново, Скоропечати. на К. Тулешковъ. (Първо издание кога?)

На коричкитѣ на тая геометрия е написано, че се печата и II книга отъ нехъ, но азъ не можахъ да ѣ намѣрх.

*11. Геометрия съ чъртание въ четири степени. I степенъ, геометрически образци въ равнина и тѣхното орнаментално чъртание, за долнитѣ классове на реални гимназии, главни мъжки и дѣвически училища и учителски семинарии въобще и за реални и занаятчийски училища особенно. Написалъ Ф. Витеславъ Сплитекъ, прѣподавателъ на математиката при Българската Гимназия въ Солунъ. Съ 163 чъртежи (въ текста) и 1 хроматическа таблица. Рецензентътъ при Дирекцията на Народното Просвѣщение подъ Вх. № отъ 6 Юния 1885 год. казва: „Тоя учебникъ отговаря на программитѣ за I-ий классъ, тѣй сжщо и на способността на ученицитѣ въ сжщия классъ“. Пловдивъ. Централна Печатница на Ед. Дионне. 1886. 8° Стр. 102. Цѣна 2 1/2 лева.

12. Геометрия и геометрическо чъртание за III и IV отдѣления отъ П. Икономовъ. Цѣна 60 стот.

*13. Кратка Геометрия за началнитѣ училища отъ Н. Начовъ, учителъ при Държавното Практическо Земледѣлческо училище въ Садово. Собствено издание. Съ 51 образи въ текста. Пловдивъ. Търговска Печатница. 1886. 8°. Стр. 51. Цѣна единъ франкъ.

Д. ЛОГАРИТМИЧЕСКИ ТАБЛИЦИ.

*1. Логаритмически таблици отъ професора Д-ръ Студийка. Българско издание отъ А. В. Шоурекъ, прѣподавателъ по математиката при

Областната реална гимназия въ Пловдивъ. Прага. Собствено издание. Печатница Д-ръ Е. Грегръ. 1882. 8° м. стр. XXII + 156.

Тия таблици съдържатъ петозначни логаритми. Тая книга бѣше наградена отъ Дирекцията на Народното Просвѣщение въ Источна Румелия съ 15 лири турски.

Виждъ въ списанието Zeitschrift für Realschulwesen, год. XI, брой 6, стр. 373 казаното за тия таблици, както и за слѣдующата тукъ тригонометрия, отъ проф. J. Kolbe.

Е. ТРИГОНОМЕТРИИ.

*1. Праволинейна тригонометрия за горнитѣ классове на реалнитѣ и гимназиални училища. Написалъ Антонъ В. Шоурекъ, прѣподавателъ на математиката въ Областната Реална Гимназия въ Пловдивъ. Одобрена отъ Дирекцията на Народното Просвѣщение за употребление въ виспитѣ классове на гимназиалнитѣ училища. Съ 54 чъртежа. 1883. Издание и печатъ на Хр. Г. Дановъ. Пловдивъ. 8° Стр. 128. Първо издание. Цѣна 2 лъва.

Този учебникъ е награденъ отъ Дирекцията на Нар. Просвѣщение съ 30 лири турски.

Въ Časopis pro pěstování Matematiky a Fyziky, ročník XIII, 1884, v Praze, стр. стр. 47 и 48, Aug. Pašek, като извѣстява за появието на тая тригонометрия, казва: „това е названието на учебникътъ, съ който българската училищна литература биде въ сжщия смисль на думата обогатена. Че нашитѣ съотечественници въ чужбина работѣтъ успѣшно по литературата, показва го изново тази учебна математическа книга написана отъ професоръ Антонъ В. Шоурекъ. Тази книга съдържа богатъ материалъ критически избранъ и методически наредень, тѣй че се сравнява съ най-първитѣ съчинения отъ този видъ на съврѣмнената математическа литература. Господинъ писателътъ расказва въ първий отдѣлъ на своята тригонометрия изобщо за гонеометрическитѣ функции и за тѣхната взаимностъ и изчисление. Въ вторий пхкъ краткъ отдѣлъ изяснява тригонометрическото биномиално предложение и рѣшенieto на геометрическитѣ уравнения. Слѣдъ всѣкий параграфъ сж прибавени задачи, които даватъ възможностъ на ученика да употреби това, което той е научилъ. Въ третий отдѣлъ сж събрани задачи за рѣшаванието на тригълницитѣ изобщо. Съ тѣхъ се прихдва ученикътъ да извършва нумерическитѣ изчисления, колкото е възможно най-кхсо и прегледно. Този отдѣлъ свършва съ рѣшаванието на четиригълницитѣ. Оевѣнъ това, господинъ съчинителътъ е доказалъ съ съчинението си, че знае основно литературата на предметъ си. Вънхашността на книгата е твърдѣ хубава. Книгата можемъ да препорѣчимъ най-горѣщо на всичкитѣ господа коллези. Поздравяваме братията

българи, че въ този съчинител намърихъ прилежателенъ обработвателъ на литературата имъ“.

*2 Начална праволинейна тригонометрия. Отъ А. Давидовъ, ординаренъ профессоръ при Императорскій Московскій университетъ. Прѣвелъ Т. Странскій. Москва. 1883. Типография А. Гатцука. Пикетскій бульв., собствен. домъ. 8°. стр. 106. Цѣна 2 фр.

Г. АНАЛИТИЧЕСКА ГЕОМЕТРИЯ.

*1. Аналитическа геометрия за горнитѣ класове на реалнитѣ и гимназиални училища. Написалъ Антонъ В. Шоурекъ, прѣподавателъ на математиката въ Областната Реална Гимназия въ Пловд. 1885. Аутографирана на голѣми половини. Стр. 151 съ 200 образи.

Г. ПРИТУРКА.

Други съчинения по математиката:

- 1 Исторически списания
- 2 Отдѣлни статии и
- 3 Критики.

1. Исторически списания по математиката. За сега отъ тѣхъ имаме само едно.

*1. Характеръ и развитие на математическите науки въ различнитѣ народи на древния и новия миръ до XVI вѣкъ. Отъ ординарния профессоръ при Императорскія Университетъ Св. Владимира, М. Е. Ващенко-Захарченко. Прѣвелъ и издава Хр. Юрдановъ. София. Народна печатница на Богданъ Прошекъ. 1885. 8° стр. 70, Цѣна 1 левъ.

Това е рѣчь четена отъ профессора М. Е. Ващенко-Захарченко на тържественний актъ при Императорскій университетъ Св. Владимира на 9-ий Януарий 1882 г.

2. Отдѣлни статии

Тѣ сѣ малко на брой и по-вечето отъ тѣхъ се намиратъ разпрѣскани въ периодическото списание „Наука“.

*1. Дополнение къмъ аритметиката. За прѣвѣрката на деветъ. Отъ прѣподавателъ А. В. Шоурекъ. Вмѣстена въ първий годишнй отчетъ на Областната Реална Гимназия въ Пловдивъ за учебната година 1881-82. Пловдивъ стр. 7—18.

*2. Нѣщо върху изважданието; отъ Ив. Салабашевъ, вмѣстено у „Наука“, год. I, книжка I, Априлий 1881 год. стр. 50—59.

Притурка. Въ отдѣлтѣ „Аритметика“ е попуснато слѣдующето ръководство: учебникъ по аритметиката за главнитѣ училища и гимназитѣ (по програмата изработена отъ учителскій съборъ въ София презъ м. Августъ 1885 год.) Отъ К. Т. Кърджиевъ, учителъ. I часть за I класъ. Варна, печатница Л. Нитче 1886 г. Стр. 112. Цѣна 1 л. 20 ст.

*3. Задавки (7) отъ Слб. Наука. год. I книжка VI Септемврий 1881 г. стр. стр. 513—514

*4. Задавки (7) Наука год. I, книжка VII Октомврий 1881 г. стр. стр. 591—592 отъ Хр. Златаровъ, Ив. А. Георговъ и Слб.

На сѣща книжка стр. стр. 592—593 има рѣшенията на 2 задавки отъ книжка VI.

*5. Нова теорема за равенството на тригълникитѣ отъ Я. Теодоровичъ, наставникъ на Барамчанската учит. семинария, прѣвелъ Атанасъ П. Келевъ. Помѣстено у „Наука“, год. III, книжка VII, Априлий 1884 г. стр. стр. 652—653.

3. Критики.

Би трѣбвало да раздѣлимъ венчкитѣ критики на *собствено наши* и *чужди*. Собствено наши ще наричаме тия, които сѣ писани отъ наши съотечественици за оригиналнитѣ ни или преводни списания по математиката, а чужди — тия що сѣ писани отъ чуждитѣ писатели — критики за нашитѣ или нѣкъ за тия тѣхни учебници, които сѣ преведени на нашия езикъ.

Това имаме за сега у насъ, то сѣ собствено нашитѣ критики разпрѣскани тукъ-тамъ по различитѣ наши вѣстници и периодически списания, а чужди критики за сега много малко имаме и скоро нѣма да имаме, защото не сме достигнали до такава степенъ на просвѣщение, щото да почнахъ вече да мисляхъ чуждестраннитѣ учени мже, че и у насъ има нѣщо извършено оригинално и достойно за тѣхно сериозно внимание. Едвамъ сега наскоро почнахъ да се явиватъ отзиви за вървежътъ на нашата математика въ русскій и чехскій езикъ — нѣщо което показва че чуждий образованъ свѣтъ е почнахъ да обръща на насъ внимание. За сега обаче едно, което може най-много да интересува чуждитѣ математици, то е само да узнаятъ въ какво положение се намира у насъ математиката.

Вмѣсто да съберѣ и изложѣ тукъ по единъ тоже хронологически редъ всичкитѣ наши критики, които можахъ да съберѣ, и тия отъ чуждитѣ, които на менъ бѣхъ извѣстни, за най-добръ намѣрихъ да ги поставѣ слѣдъ всѣка една книга, до която се отнасятъ, тъй че на заинтересувания читателъ да бѣде по-лесно при изучаванieto и запознаването на коя и да е книга. Той, ако е ималъ търпението да прочете цѣлий тукъ приложенъ списъкъ, е срѣщналъ и прочелъ всичкитѣ собствено наши и чужди критики заедно съ означение на книгата, отъ която сѣ отбѣлжени, и ако се по-вече интересува нека ги намѣри и прочете цѣлитѣ, защото азъ съмъ взималъ само едни кратки резюмета отъ тѣхъ.

Край.

НѢКОЛКО ДУМИ

ПО ПОВОДЪ БЪДЪЩЕТО ВЪОРЪЖЕНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПѢХОТА.

Въпросътъ за магазиннитѣ пушки, който и до сега вълнува военнитѣ кръгове задъ граница, само у насъ още не е направилъ никакъвъ отзвѣвъ. По необявеними за насъ причини, българското офицерство и до сега продължава упорно да го игнорира, като да сѣкапъ, че не си струва трудътъ и двѣ думи да се споменатъ за него. Освѣнъ нашитѣ нѣколко статии по помѣнхити въпросъ, помѣстени въ „Военний Журналъ“ и въ „Искра“, ний не чухме никой да се е обадилъ. А между това въпросътъ е отъ голѣма важностъ и за България. Даже и появиението на „Военний Журналъ“ не може да помогне на дѣлото и продължава да си пълни страницитѣ съ преводни статии, които и безъ него сѣ достъпни за българската читающа публика право отъ оригиналитѣ имъ. Въ продължение на цѣла година ний не видѣхме ни една статия, освѣнъ нашитѣ, въ цѣлия българскій печатъ. На пусто ний се старахме да популяризираме магазиннитѣ пушки, да ги туримъ на дневенъ редъ и у насъ и да възбудимъ благородното съревнование между нашитѣ офицери за нужното уяснение, което не само че трѣбва най-много тѣхъ да интересува, не само че е тѣхенъ занаятъ, но още по-вече, то бѣше тѣхенъ дългъ, защото въ дадения случай, тѣ сѣ най-компетентнитѣ, които могатъ да освѣтлятъ този въпросъ у насъ. Ако такъвъ капиталенъ, жгучъ и най-свѣрѣмененъ отъ всичкитѣ военни въпроси — въпросъ, който навѣрно ще направи коренно измѣнение въ военнитѣ уставни, въ тактиката и въобще въ всичкото военно дѣло, не е заинтересувалъ които трѣбва, то твърдѣ естествено е, че любопитний читателъ ще бѣде въ правото си да се попита: отъ какво тогава се интересуваме ний и слѣдимъ ли, въобще, за развитието на военната наука? Слава Богу, нашата армия сега нѣма чужди инструктори, тя е изоставена на пълно на рѣцѣтъ на българското офицерство, на него, слѣдователно, е възложено да не оставѣ нашата армия назадъ отъ другитѣ. Новитѣ идеи и новитѣ изобрѣтения въ областта на военното дѣло вървѣтъ напредъ съ исполински крачки; за да се успѣва подирѣ имъ, необходимо е най-энергичното бдѣние. Ввежданието въ всичкитѣ армии усвѣршенствено въоръжение сѣщественно е измѣнило трѣбованията на военното искусство, и само този отъ противникитѣ, който ще стои на висотата на новитѣ требования, може да се надѣва на успѣхъ. Тѣ сѣщо кол-

кото по-интенсивна е дѣятелността на техниката по усвѣршенствуванието на боевата материална часть, толкова на по-строга критическо изслѣдувание трѣбва да подлѣжатъ достигаетитѣ отъ нежъ резултати. Въ областта на въоръжението на всѣко техническо изобрѣтение, колкото остроумно то и да бѣде, може да се счита усвѣршенствено; то може да се счита за таково само при условието, че неговото примѣнение удовлетворява на боевитѣ трѣбования.

Нашата цѣль, когато публикувахме статии тѣ си, бѣше да възбудимъ критиката и у насъ, за да може да се направи оцѣнение и разборъ на новитѣ пушки отъ чисто българска гледна точка, за да може впоследствие, кога дойде врѣме, да се превѣржава българската пѣхота, да бѣде окончателно изученъ и разбранъ въпросътъ и да може да бѣде избрано най-доброто и най-сгодното за България оръжие. Но гласътъ ни, види се, да е билъ твърдѣ слабъ и за това вѣроятно е останалъ „гласъ воилюцій въ пустинѣ“.

Ето защо ний съ благодарностъ привѣтствуваме г-на Военний Министръ за неговий приказъ по Военното Вѣдомство отъ 2-ий Октомврий, съ който той е назначилъ комиссия за испитанието на Манлихеровата пушка. Ний отъ нѣколко години вече живо сме се интересували по въпросътъ за магазиннитѣ пушки, изучавали сме ги съ особена любовъ, до колкото силитѣ и обстоятелствата ни сѣ помагали и, на основание на това, а тъй сѣщо, на горѣщото наше желание да видимъ снабдена българската пѣхота съ най-свѣршенно оръжие, ний се осмѣляваме да искаемъ нѣколко думи по поводъ на назначената комиссия и по бѣдѣщето въоръжение на нашата пѣхота*). Нѣка благосклоннитѣ читатели ми позволятъ, преди да престѣпѣ къмъ сѣщността на задачата си, да направѣ едно малко встъпление за по-доброто ѝ уразумѣние.

Магазиннитѣ пушки се отличаватъ отъ сегашнитѣ еднозарядни пушки въ конструктивно отношение по магазинътъ си и по малкия си калибръ — отъ 7 до 8 милиметра; въ боево отношение тѣ се отличаватъ отъ сегашнитѣ пушки

*) Когато настоящата статия бѣше вече наредена и турена подъ печатъ, срѣщнахъ въ Софийскитѣ вѣстници, че назначената комиссия е намѣрила неудовлетворителни представениитѣ на опитванне пушки.
Редак.